

ZWIERCIADŁO
Albo
NAVKA BRACTWA KAPŁANSKIEGO.

W KRAKOWIE,
W Druk SCHEDLOVV,
I. K. M. Typh: 1680.

5000.-

Wyższa Szkoła Pedagogiczna
w Bydgoszczy
Biblioteka Główna

5973

Gen: 42. *Słudzy twoi Bráćia iesteśmy, Synowie iednego mężá.*

Zach: 7. *Miłośierdźie y zmiłowánia czynćie, káżdy nád bliźnim swoim.*

ZWIERCIADŁO
ALBO
NAVKA KROTKA.

Dla Informácyey Bráći Swieckich, Bráctwá Kápłáńskiego.

Zá Zmárłych w Kośćiele PIL-ŹNINSKIM *Fundowánego.*

Do Druku podáne,

Roku Páńskiego, 1680.

W KRAKOWIE,

W Drukárni GERZEGO y MIKOŁAIA SCHEDLOW, I. K. M. Typogr.

Ná Stárożytny KLEYNOT, *Iáśnie Wielmożney ley Mśći Páni,*

P. WOIEWODZINEY KRAKOWSKIEY.

TOPOR Wielkich TENCZYNSKICH zdawná
záſłużony,
Drogi KLEYNOT Walecznych Sármátow Koro-
Lub ták wiele prácował odwagą y cnotą, (ny.
Sczyći ſię y do tych czas ſwą ozdobą złotą,
Bo Stárożytne w Polſzcze, y Boſkiey miłośći,
Fundámentá wyſtáwił, y złotey wolnośći.

Wyższa Szkoła Pedagogiczna
w Bydgoszczy
Biblioteka Główna

Iáśnie Wielmożney Pániey,

IEY MOSCI PANIEY,

HELENIE THEKLI,

Z TĘCZYNA

HRABINEY,

Ná Wiśńicu y Iarosłáwiu,

LVBOMIRSKIEY,

Woiewodźiney Krákowſkiey,
Sandomirskiey, Zatorſkiey,
Ryckiey, Niepołomſkiey, &c.
STAROSCINEY.

Páni y Dobrodźieyce Náſzey.

*DOſtoynośc żyćia y powo-
łánia Kapłáńskiego, do nie-
poietych táiemnic Boskich we-
zwána, im bliżey Duchowna
w rzeczách Niebieskich y w uważániu nie-*

zmierney dobroci y miłośći Boskiey vtapia zrzenice; tym ſie obficiey ná pożytek, wßytkich zbáwienny wydawáć y vdźieláć powinná. Iáśnie Wielmożna á Nam Wielce Miłośćiwa Pani. Biorac álbowiem do pilney y świátobliwey vwagi; iáko Bog od wieku Dobrem iſtotnym bedac, y Naywyżßym; wßytkie w ſámym ſobie doskonáłośći, vćiechy, y ßczesliwośći zámykáiacym; z niewymowney iednák dobroći ſwoiey, áby ſie rozumnemu, y nierozumnemu ſtworzeniu vdźielił; o iák wielu, áż do nayśćiśleyßego z nátura ſię ludzka złaczenia, áż do przedźiwnego w Chlebie Anyelskim ludźiom ſie ná pokarm wydánia, dowćipney miłośći ſpoſobow záżył? O iák niezbrodzona táiemnic ſwoich przepáść, áż do przebićia ná Krzyżu ſerca ſwoiego otworzył? Vważáiac to mowie Stan Duchowny, ma to zá nay-wiekßy obowiazek Kapláński, dla vdźielenia ſie inßym, y dla pomnożenia wzáiemniey przed Bogiem miłośći, ná rożne ſie pobożne inuentie zdobywáć. Bog ieſt miłośćia, á tey miłośći piáſtunem Káplan. Bog ieſt Mánna dobrotliwey słodkośći, á wybornym tey Mánny náczyniem Káplan. A komuż bárdźiey ta gorzeć miłośćia, ta ku inßym rozpływáć ſie dobroći słodycza, ieśli nie Káplánom należy? z ktoremi ták śćiśle, y ták czeſto w Przenaświetßym SAKRAMENCIE, Duch Boski ſie iednoczac, duchá ich do ſwoiey y bliźniego miłośći tym bárdźiey zápala.

Wzniećił Bog duchá tego, iáko w inßych pobożnych zgromádzeniách Káplánskich, ták y przy Kośćiele Fárnym Pilżninskim, gdy świátobliwa ták wielu Káplánow, y sług Boskich intencya, chcac bydź ſobie wzáiemna do zbáwienia pomoca; y wßytkim do teyże miłośći Chrześćiáńskiey; dobrym ſtáiac ſie przykłádem; wdźieczny Bogu, á ludźiom wielce pożyteczny Zwiazek Bráterski záwarła; áby w nim żárliwe, y o ßcześliwym z tego świátá ześćiu, y o pobożnym zmarłych Bráći

rátun-

wátunku, ż obopolney miłośći kwitnęło stáránie. Iákoż zá láską Boską naprzod, á potym zá potwierdzeniem, y błogosłáwieństwem Swiętey Stolice Apostolskiey, gdy co raz goretszym nabożeństwem, y wielu inszych rożnego Stanu ludźi do tego zácheca; áby chwalebne zgromádzenia tego vstáwy, y należyte powinnośći, tym bárdźiey wszytkim przez Oyczysty iezyk, wiádome bydź mogły; służące do tego pod protekcyą Iáśnie Wielmożnego Imienia Twego, przed oczy wszytkich wystáwiłá Zwierćiádło. Vpátruiąc álbowiem iż wzrok Twoy Duchowny, wszytek práwie od rzeczy znikomych odwrocony, w bogomyślnych się tylko vtopił zabáwach, iż wszytka Twoia miłośćią Bog iest, á w nim wszytká miłośći bliźniego vwagá; snádno się nam domyślic przyszło, iż to przezorne, bo od Boskiey y bliźniego miłośći wyprácowáne Zwierćiádło, wdźięcznym máło bydź w oczách Twoich præsentem. Iuż się teraz ná stárożytne Domu Twego splen-

dory.

dory, ná Senatorskie præeminentie, ná Mitry Kśiążece; bogomyślne oko twoie, mniey zápátruie; iuż w złotym Wielkich TĘNCZYNSKICH y OSSOLINSKICH TOPORZE, *nic ći milszego nie iáśnieie; iáko oná szczęśliwa náder y wdźięczna Bogu praca; ktorą on w Kośćiołách y Przybytkách Páńskich, ták wielkiey y nieśmiertelne dźiało wystáwił. Pámiętáć wieki potomne będą Wielkiego niegdy Rodźicá Twego* IERZEGO OSSOLINSKIEGO *Kánclerzá Koronnego, ktora iednym wszytkiey Europy cudem byłá, tryumfálna, bo od* WŁADYSŁAWA IV. *Zwyćiężce, do* VRBANA VIII. *Naywyższego Biskupá Legátia; y złote one vstá, w ktorych się godna wieku złotego, Narodow Polskich odrodźiłá wymowá. Płynie do Oceánu wiecznośći, nieśmiertelnych tryumfow, y zasług pełna Iáśnie Wielmożnego niegdy* ALEXANDRA LVBOMIRSKIEGO, *Woiewody Krákowskiego, Małżon-*

)(5 *ká*

ká Twego SRENIAWA; *drogim ſie y do tychczas Kleynotem, á iedyna ták Prześwietnego Domu Perla Wielmożnym* IOZEFEM Lvbomirskim *Stároſtą Sendomirskim, vkochánym Synem Twoim ſczycac. Lec to wßytko w rekách Boskich złożywßy, zá naywiekßaś ſobie obrálá pociechę y ozdobe, ſtárożytna Domu Twego pobożność Tá Cie Káplánom y ludźiom Zakonnym dobroczynna; tá ná ozdoby y áppárámenty Kościelne pobożnie choyna; tá Mátka vbogich czyni. táć przy Seráfinách źiemskich, to ieſt przy świątobliwych, Seráfickiey Mátki* TERESY *Corkách, wielkim koßtem od Przodkow Twoich w Lublinie fundowanych, oprocz zabáwek miłości Bożey y bliźniego, nic inßego nie sluży. Należało tedy aby ná widok ludzki idacy ten z obopolney miłości wizerunk, protekcya tak wielkiey dostoyności Imienia, y świątobliwych intentyi ták známienitym ozdobiony zostal przykládem: gdyż nic bárźiey ſercá ludzkiego, iáko Prześwietnych Oſob godność, do pobożnych áffektow záchecić nie może. A ieśli koßtem wielkim, Zwierciádłá ſwoie, prozna częſtokroć opráwiác zwykła świátowa przewagá; pobożnemu Zwierciadłu temu. dosyć ozdoby, dosyć opráwy dodáie bogátey, złota ku Bogu y bliźniemu miłość, ktora nád wßytkie drogie Minery ozdobniey, w pobożnych vczynkách Twoich rzecza ſáma iáśnieie. Nie watpiac przeto, że wdźieczna bedźie y oku, y ſercu Twemu bogomyślnemu, do przezoru Duchownego służaca, w tym Zwierćiedle zabáwá; gdy go do oſobliwey láski, y protekcyey W. I. W. oddáiemy; bedźie tá przy ofiárách, y Modlitwách naßych Káplańskich, iedyna nas wßytkich powinność, błagáć Naywyżßy Bogá Wßechmogacego Maieſtat; áby W. I. W. wßczegulney opiece y błogosławienſtwie ſwoim Boskim, ná długoletnia Stárożytnego Domu y Senatorskiey godności Mátron, záchowywał ozdobe, w ktorey godne zá-*

pátro-

pátrowánia ſę od wiekow potomnych, Cnot, y pochwał wſelákich wyſtáwił Zwierćiádło.

W. I. W.

Náſzey Wielce Miłośćiwey Páni,

Vniżony Sługá y Bogomodlcá,

X. Gabryel Wegrzynowic, Práwá Oboygá Doctor, W. SS. w Krák: Kánonik, Proboscz, Officyał, Præsident, y wſzytko zgromádzenie Kaplanskie, W Pilznie.

PRZE-

(ſ)( )(ſ

PRZEMOWA
DO BRACI.

NIe trzebá wam, Stanu Swieckiego pobożni Bráćia: ſmákowáć Bractwa tego, w łáſki Duchowne vbogaconego: leć go też nie trzebá vpośledzáć zacnośćią y pożytkámi zbawiennemi duſzom káżdego z nas zá żywotá y po śmierći bárzo potrzebnymi, ktore wąm to Zwierćiádło niżey w Informácyách y Przywileiách doſtátecznie pokaże. Gdźie doczytáćie ſię, że to Bráctwo nic inſzego nie ma w ſobie, tylko ſzczerą, á zobopolną miłość Bráterską. Wſzyſcy grzechom ieſteſmy podlegli, ktoremi ták częſto Páná Bogá obrażáiąc, vbłágáć go pokutą prędzey y ſnadniey nie możemy, iáko gdy oraz wſyſcy, y częſto, przez Przenáświętſze Ofiáry Mſzey Swiętey rátowáć śiebie wzáiemnie pomagámy. Więc zá żywotá leniwo pokutuiącym, oná ſtráſzna executia ſpráwiedliwośći Boſkiey po śmierći náſtępuie, gdźie.

a. *Coż tam pocznę człek mizerny;*
Kto mi Pátron będźie wierny,
Gdźie y Swiętym ſtrách niezmierny,

Vważáiąc przyidźie káżdemu z wzdychániem wołáć one żáłobne. b. Zmiłuy ſię nádemną, zmiłuy ſię nádemną.

a. *Prozá zá Zmárłe.* b. *Iob 19.*

Dokąd:

Dokądże w ten czás vćieczká, tylko do żywych Bráći. a. Bráćia iesteśmy Synami iednego Męża.

Gdy tak wiele Kapłanow nabożnych stánie v Ołtarzá, wołaiących do Paná Bogá. *Requiem æternam dona eis Domine;* izali Bog prędzey nie wysłucha? iżali dusza w mękach Czyscowych vlżenia nie poczuie? A ktoryż prawowierny Chrześćiánin nie życzy sobie, áby przez ták wiele Kapłánow w Bráctwie tym będących, na káżdy Rok kilká kroć y przy Pogrzebie, álbo po śmierći káżdego, Msze Swięte ktore są naypierwsze zedniey- szym y naypewnieyszym, żywym y vmarłym, lekárstwem, ofiárowane były? Fundácey ták wiele iest w Kośćiołach, á tą tylko Intentią założonych, aby pamiątká zá Vmárłych wiecnie trwáłá: to źáś Bráctwo Kapłáńskie bez fundácey z szczerey miłośći ku Bráći swey, iest postánowione. Iakoż się do niego ćisnąć Bráćia pobożni nie maćie? Podźćie, á kupuycie bez złotá łáskę Bożą. Bierzćie lekárstwo żywym y zmarłym dźiwnie zdrowe y pomocne. Smákuyćie sobie to Bráctwo Kápłáńskie. Zwierćiádło to záwsze przed oczy swe stáwiayćie, w nim się często przeglądáiąc. Niechże się żaden do niego nie lęni, ktory chce być oczyscony z mákuł grzechowych, y z Náywyższym Kápłánem CHRYSTVSEM PANEM z Apostołami Swiętymi, y z ták wielą onych Kápłánow, y Duchownych, w Bráctwie Niebieskim wiecznie przemieszkiwáć.

a. Gen: 42.

Tá

Tá Kśiąszká ma Częśći Dwie,
W Pierwszey Informácya y Powinnośći.
W Drugiey Przygotowánie vmieráiącego do szczęśliwey śmierći.

APPRO-

APPROBACYA.

ZWIERCIADŁO *álbo* NAVKA *Krotka, dla Informácyey Bráciey Swieckich, Bráctwá* KAPŁANSKIEGO, *zá Zmarłych w Kośćiele* PILZNINSKIM *Fundowánego, ſkuteczna y pozyteczna w ſobie do poratowánia od Zyiacych Duſz onych pobożnych Zmárłych. weſpoł y do przygotowánia ſie vmieraiacych, do ſcześliwey śmierći inſtrukcya y ſpoſob pokázuie. y rzetelnie Bráctwá tego Poczatki, Powinnośći, Przywileie y Odpuſty opiſuie. Záczym áby ná zachecenie ludzi prawowiernych do tego Nabożeńſtwá, y poćieche Więżniow onych od ſcześliwey wieczności ieſzcze zátrzymánych, tudzieſz y ná informácya przygotowánia ſie vmieráiacych do dobrey śmierći byłá Drukowána, chetnie pozwalam y władza dáie.* Dat. *w Kollegium Wietſzym, Akádemiey Krákow: Roku Pańſkiego, 1678. Dnia Pierwſzego Czerwcá.*

X. IEDRZEY KVCHARSKI, Piſmá Swiętego Doctor, Krak: Kanonik, y Kśiąg w Biſkupſtwie Krákowſkim CENSOR, *m. p.*

ZWIERCIADŁA BRACTWA KAPŁANSKIEGO
w Kośćiele Fárnym Pilżnińſkim.

PIERWSZA CZĘSC

ROZDZIAŁ I.
O Tytule Bráctwá.

B*Ráctwo* wedle Ethymologiey dwoiákie ieſt: iedno *Przyrodzone* álbo poſpolite. á drugie *Duchowne*. Przyrodzonego Bráctvvá fundámentem ieſt, Ciáło y Krew, ktore prętko gáſna, y Bráctwo ono z nimi; prętko wyſycháia iáko źrodło: o tym Piſmo Swięte *Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius, tanquam flos agri, exſiccatum eſt fœnum, & aruit flos:* zá żyvvotá coś tylko y to nie cále Bráctvvo to trwa, leć po śmierći gáśnie. Duchovvnego záś Bráctvvá fundámētem ieſt, *Miłość nie zmyślona*, iáko Isa: 40

 Páweł

1 Cor. 2. 6. Páwweł S. mowi, *ktora nie vmiera.* Co pięknie Hosius Polak Kárdynał wyraża mowiąc: *Isz, wßyscy iesteśmy sobie powinni, y Bráćia z iednego Oycá zrodzeni.* A ieżli się pytasz o Bráterstwie Duchownym, on nászym Oycem iest, ktorego my iednáko wżywáiąc mowiemy; Oycze nász ktoryś iest w niebie. Ieżli záś szukasz Ziemskiego y przyrodzonego swego początku? Adam Oycem nászym iest, á Ziemiá nászą Mátka z iednegosz błotá álbo gliny vlepięni będąc. To tákże násze Bráctwo wedle ćiáłá y przyrodzęnia. Záś wedle Duchá iesteśmy zrodzęni álbo raczey odrodzęni Bráćia, ták isz iáko od pierwszego człeká iednę krew mamy, ták od Páná Chrystusá iednę łáskę otrzymálizmy. Zacnieysze tedy Bráctwo Duchowne bo trwáłe, nisz przyrodzone, A wedle oboygá słusznie się mamy Bráćia zwáć, lecz słuszniey względem Bráctwá Duchownego. Ktore kto záczał y

Tom. de Conf. c. 8.

y iák

y iák dawno. Czytay w Rozdźiale wtorym záraz.

ROZDZIAŁ II.

O Autorze Bráctwá Duchownego álbo Kápłáńskiego.

ACz wszytkie Bráctwá máią swoie zálecęnia od Fundatorow álbo Authorow, ktorzy ie z náthnięnia Duchá S. dla pewnych przyczyn, á obron zbáwięnia dusznego wynáleźli. A miánowićie Bráctwo Rozáńcowe, ktore wszytkie insze Bráctwá celuie z tey miáry, isz ie sámá Pánná Nayświętsza postánowiłá, y sposobu Modlitwy Rozáńcowey odmawiánia, z inszemi okolicznośćiámi, (lubo się zdawná przedtym Psałterzem zwáło) náuczyłá Dominiká S. y szeroko po wszystkim Chrześćiáństwie rozmnożone iest. Iednák Bráctwu Duchownemu, kto będźie śmiał zacnośći wymowáć. Przyznáć káżdy muśi, że to

Bráctvvo oraz ieſt záczęte z Wiárą S. Chrześćiáńſką, ktorego ſam Chryſtus Pan Autorem. Po nim Apoſtołovvie Swięći, *à ſucceſſiuè* Duchovvieńſtvvo w Kośćiele Bożym ie rozkrzevviáli. Ze Chryſtus Pan Autorem tego Bráctvvá: to niewątplivva. Bo żyiąc z ludźmi ná śvviećie ni ocz ſię pilniy nie ſtárał, tylko áby to Bráctvvo Duchovvne záłożył: do ktorego náuką, cudámi, y Kazániem ſvvoim, nie tylko Synovv tego śvviátá zgromádźić chćiał; ále teſz y ſam to Bráctvvo przyiął. Svviádkiem ieſt tego Páweł S. movviąc: *vt ſit ipſe primogenitus in multis fratribus.*

Rom. 8.

Przykłádem Miſtrzá ſvvego Piotr S. iáko Wikáriy; niocz ſię teſz więcey nie ſtárał, tylko żeby zgromádzęnie wierńych pod tytułem Bráctvvá tego było: do ktorego zá iednym y drugim kazániem po Páńſkim Wniebowſtąpięniu, wnet kilká tyśięcy ludźi przyłączył. Onich Piſmo S. movvi: *Multitudinis autem*

Act. 4

autem credentium erát cor vnum, & anima vna. Toſz Apoſtołovvie SS. inśi, w káżdey ſvvey movvie, Kazániu, w domowey náuce, lubo teſz y w liśćiech ſvvych wierne Chryſtuſovve, tym tytułem *Bráćia*, z ſzczerego ſercá náżyvváli v Pávvłá Svvięcego ſámego, więcey niſz o ſto raz náyduie ſię to imię *Bráćia*.

Tym imięniem ſtárowierni Chrześćiánie záwſze ſię zvváli, iáko Báronius wſpomina. Potym gdy náſtąpiłá oźiębłość żywotá poſpolitego, przy ſámym tylko Duchowieńſtvvie Swieckim, y Zakonách, ktore ſię wſzczynáły, po Národzęniu Páńſkim, około piąći ſet lat, zoſtáło; á w ten czás Duchovvieńſtvvo pod iednym Stárſzym, pod iednym zámknięniem, w iednym pokoiu mięſzkáło. Iáko zá czáſow Auguſtyná y Hieronymá Swiętych było. A iák ſkoro Duchovvieńſtvvu dopuſzczono oſobnego mięſzkánia, oſobnego życia, y odbieránia prowentovv po częśći pewney; záraz

záraz tytuły nástąpiły wedle godnośći káždego, á imię ono *Bráćia*, vstępovváć muśiáło.

Iednák odnavvniáło ſię to Bráctvvo zá láty w rożnych Nácyách. Piſze Báronius o nim w Roku Páńſkim 984. Iſz do tego Bráctvvá wpiſovváli ſię Biſkupi, Kápłáni, à powinność ich byłá mieć ſtáránie o Vmárłych, áby po śmierći káždego z nich Brátá, Kápłan káždy Mſzą S. rátował. Ieſt tego Bráctwá ieſzcze w Rzymie znák w Diákoniey SS. Męczennikovv, Koſmy y Dámiáná grob wielki kámięniá mármurovvego. A puśćivvſzy inſze ná ſtronę.

Náyduie ſię toſz Duchovvne álbo Kápłáńſkie Bráctvvo przy Kośćiele Fárnym Pilzniúſkim, iuſz lat dvvieśćie przeſzło, założone w Roku Páńſkim 1410. *per Reuerendiſſimum Dominum Petrum*: znovvu reformovváne *per Ioannem de Rzeſſow Epiſcopos Cracouienſes*.

Z kąd káždy ſnádno poznáć może,

może, iáko ſtárodavvne było, y ieſt Bráctwo Kápłáńſkie. Trudno mu tedy kto ma względem inſzych Bractvv, zacnośći vymovváć.

ROZDZIAŁ III.

Z iákiey okázyey to Bráctwo powſtáło.

PAn Zbávvićiel, Bráctvvo to záłożył ná fundámenćie Miłośći niezmyślоney, iáko ſię povviedźiáło. Dla tegoſz ták często Apoſtołovv ſvvych vpominał, gdy ich ná Kápłáńſtvvo przy oſtátniey Wiecerzy ordynował, movviąc: *Hoc eſt præceptum meum vt diligatis inuicē*, Ioan. 15
gdźie ſzeroko ſpoſob tey miłośći Bráterſkiey explikuie.

Táſz okázya ieſt tego Bráctwá odnovvionego przy Kośćiele Fárnym Pilźniúſkim, áby miłość w Kápłánach Officiálſtvvá tego vgruntovvána byłá; ktorą ſzczerze ieden ku drugiemu pałáiąc, ſobie, y zá żyvvotá y po śmierći przed Pánem,

nem Bogiem, pomagáć nie lęnili ſię. A widząc że ono Bráctvvo od dvvuch ſet lat záczęte iuſz právvie gásło; lubo to tytułem tylko iego ná káżdorocznych Cőgregácyách, Kápłáni w tym Officiálſtvvie ſię ſzczyćili: y względem niego, do Káplice S. Krzyżá w Kośćiele Fárnym Pilżnińſkim, przez ſwych Anteceſſorovv fundovváney, Cápellaná ſvvego conferovváć *Ius præſentandi* mieli. Ale oná miłość ſzczera ku Bráćiey żywey y zmárłey *ſenſim* gásłá. Záczym niektorzy Práłáći, podczás kilku Congregácyey, o odnowieniu tego Bráctwá kilkákroć conferowáli, ſtáráiąc ſię áby ſpoſob odnowienia z inſzego Bráctvvá kto[illegible]gokolvviek povvźięli. Czego gdy doſtáć nie mogli, trzey tylko ná to *à Congregatione* deputowáni Práłáci, ártykuły z dawnych Przyvvileiovv vvyiąvvſzy, y teráźnieyſzym czáſom conformowáne ſpiſavvſzy, przeſzłemu Swiętey pámięći Iego Mśći Xiędzu ZADZI-

KOWI

KOWI Biſkupovvi Krákowſkiemu, præzentovváli.

Summa occaſionum tá byłá. Ze Kápłáni zvvłaſzczá ná Wśiách *diſordinatè* z tego świátá ſchodźili, żadney diſpoſitiey nie zoſtávvivvſzy, álbo ieżeli iáka byłá, y tá przez ręce ludźi śvvieckich zátłumiona bywáłá: y dlategoſz pogrzeb ládáiáki máiąc, pámiątki zá Duſze ich nie czyniono. Przetoſz, przerzeczony *Illuſtriſſimus*, ktory to Bráctvvo renovvovváne ápprobował, intentią onych Kápłánovv iáko pobożną pochvvalił, y ſam to Bráctvvo ſobie ſpodobavvſzy, do niego ſię wpiſáć roſkazał, y *diſponendi poſt inteſtatos facultatem cum conſenſu Venerabilis Capituli Cracouienſis*, (ktore w drugiey Częśći tey Kśiąſzki czytay) wiecznemi czáſy *Senioribus pro tempore* będacym Bráctvvá tego, dárovvał: Nád to informácyą dał vſtną áby *Clerus non expectatâ morte*, czáſu zdrovvia, Teſtáment ſvvoy zápieczętowány, do Skrzynki Bráckiey oddavvał.

Y tá

Y tá ieſt okázya Renovvácyey tego Bráctvvá Kápłáńſkiego. Doczytáć ſię tego może káżdy *in Priuilegio Erectionis ſeu Renouationis* niżey; gdźie ſnádno poznáć, że ſámá tylko miłość Duchovvieńſtvvá, zvvłaſzczá ku zmárłey Bráći, to Bráctvvo, niedbáłitwem raczey zátłumione odnovviłá.

ROZDZIAŁ IV.

Co zá pożytek tego Bráctwá?

Z Inſzemi Bráctvvy w Kośćiele S. poſtánowvionemi, ſpolne pożytki odnośi to Bráctvvo; gdyż y Odpuſtámi, y Modlitwámi, y inſzemi vczynkámi miłośiernemi, wzáiemnie wſzytkich żywych y zmárłych Bráći, ták Duchownych iáko y Swieckich rátuie. Leć iednák to náſze Bráctvvo Kápłáńſkie, tym pożytkiem inſzych Bractvv przechodźi. Iſz Kápłan káżdy we wſzytkim Officyálſtvvie Pilźnińſkim we czterech Decánátách rozćią-

ćiagnionym, ná káżde Suchedni, odprávvuie dwie Mſze S. iednę *pro peccatis*, drugą *pro defunctis Confratribus vtriuſq; conditionis, & ſexûs.*

Znovvu po śmierći káżdego Brátá z Duchownych, káżdy zoſobná Kápłan odprávvuie *Officium Defunctorum*. y trzy Mſze S. Do tego w káżdym Kośćiele, zá Zmárłego Kápłáná Brátá, trzykroć dzvvonią, y z Ambony w Svvięto Duſzę iego do Modlitvv ludzkich zálecáią. Lecz o tym ſerzey w Artykule o Povvinnośćiách.

ROZDZIAŁ V.

O Wpiſowániu do Bráctwá.

WIelom nie zda ſię bydź rzecz potrzebna wpiſovváć do Bráctvvá; gdyſz ſámym słovvem może káżdy przyiąć ie. Iednák z tey miáry potrzebne ieſt wpiſovvánie, y ma bydź, bo wielkie odnoſzą pożytki, ći co ſię wpiſuią.

Naprzod że ſię ſtáią vczęſtnikámi

kámi wſzytkich zasług Bráći, ták Duchovvnych, iáko y Svvieckich.

Druga że Odpuſtovv doſtępuią od Stolice Apoſtolſkiey nádánych.

Miánovvićie, że ten Odpuſtu zupełnego doſtępuie, ktory Spowiáda ſię, y Nayśvviętſzy Sákráment przyimuie tego dniá, gdy ſię w piſuie, czegoby nie miał, gdyby słownie to Bráctwo przyiał; gdyż ták Bullá Papieſka o wpiſowániu brzmi.

A to wpiſovvánie odpráwuie ſię bez nagrody, lub w Swięto, lub w dźień robotny, kiedy kto zechce, byle ſię w ten czás Spovvịedał y Kommunikovvał. Lecz oſoblivvie podczás Schadzki generálney. ktora *ordinariè* zdavvná ná káżdy Rok byvvác zvvykłá, we Czvvartek po Swiątkách, w Pilźnie. Do tego, ten co ſię wpiſowáć dáie, trzebá żeby był obecny w Kośćiele, á poklęknąwſzy w Káplicy S. Krzyżá z pokorą, y z nábożeńſtvvem ma proſić, áby go wpiſáno, y przyłączono w Svvięte Tovvárzyſtvvo Bráctvvá Kápłáńſkiego. Leć to wſzytko w Rozdźiale 12. niżey wyrážono, obaczyſz.

ROZDZIAŁ VI.

O Odpuſtách Bráctwá tego.

DNiá tego ktorego ſię kto w piſuie do Bráctvvá tego, á Spowieda ſię y ćiáło Páńſkie przyimuie, *Odpuſt zupełny.*

Czáſu śmierći ſpovviedáiąc ſię y Ciáło Páńſkie przyimuiac, á gdyby do tego przyść nie mogł ſercem tylko ſkruſzonym wymovvić Imię IEzvs; á ieżliby y vſty nie mogł, ſercem przynamniey weſthnąvvſzy: *Odpuſt zupełny.*

Návviedzáiąc Kośćioł álbo Káplicę Bráctvvá tego vv Svvięto iego principálne, od piervvſzego zácząvvſzy Nieſzporu, áſz do záchodu słońcá dniá drugiego ná káżdy Rok y Spovviedáiąc, y Nayſvvięt-ſzy-

ſzy Sákráment przyimuiąc; tákże modląc ſię zá zgodę Pánow Chrześćiáńſkich. Hereziy wykorzenienie, Kośćiołá S. wywyſzſzenie: *Odpuſt zupełny.*

Wdźień Národzęnia Páńſkiego, náwiedzáiąc tenże Kośćioł álbo Káplicę Brácką, á Spowiedáiąc ſię, y przyſtępuiąc, y modląc ſię iáko niżey, *Odpuſt ſiedm lat, y tyleß quádrágen.*

Wdźień Zwiáſtowánia y wniebowźięćia Pánny Nayświętſzey, náwiedzáiąc tákże Kośćioł, álbo Káplicę Brácką, y ſpowiedáiąc ſię *iá o wyżey odpuſt ſiedm lat y tyleß quádrágen.*

W dźień Wſzytkich SS. toſz czyniąc, *ſiedm lat Odpuſtu, y tyleß quadragen.*

Przy Mſzy S. y inſzych Nábożeńſtwách, ktore ſię odpráwuią w Kośćiele álbo Káplicy Bráckiey, ilekroć kto będźie nabożnie słucháiąc, y modląc ſię, tylekroć otrzyma: *Odpuſtu 60. dni*

Przy

Przy Schadzkách publicznych, álbo priwatnych Bráckich kto będźie, *Odpuſtu 60. dni.*

Vbogiego ilekroć w dom przyimie, *Odpuſtu 60. dni.*

Zgodę y pokoy między niezgodliwemi, álbo ſam vczyni, álbo vczynić poſtára ſię, álbo da rádę, *Odpuſtu 60. dni.*

Vmárłego do grobu prowádząc, y modląc ſię zá duſzę iego, *Odpuſtu 60. dni.*

Zá Proceſſyą idąc, lubo z Nayświętſzym Sákrámentem do Chorego, ilekroć poydźie; álbo niemogąc iść, á dzwonek vsłyſzawſzy, zmowi Paćierz ieden y Zdrowáś Márya, ilekroć to czyni, tylekroć *Odpuſtu 60. dni.*

Zá Zmárłego Brátá, ilekroć zmowi pięć Paćierzy, y Zdrowych Máryi, tylekroć *Odpuſtu 60. dni.*

Grzeſzącego ná drogę zbáwienia ilekroć przyprowádźi, záwſze *Odpuſtu 60 dni.*

Nieumieiętnych Bożego Przykazá-

kazánia, y co do Zbáwięnia należy, ilekroć kto kogo náuczy, álbo Uczynek iáki pobożny y Miłośierny vczyni, tylekroć *Odpustu 60. dni.*

Te wßystkie Odpusty wzwyß pisáne, są od Stolice S. Apostolskiey nádáne.

Drugie od Iego Mśći X. Biskupá, *te są.*

Ktokolvviek choć w Bráctvvie nie będący w Kośćiele, álbo Bráckiey Káplicy modli śię, à Spovviedá śię, y Nayśvviętszy Sákráment przyimie, ilekroć to vczyni, *Odpustu tylekroć otrzyma sto dni.*

Ktokolvviek choć w Bráctvvie nie będący przy Mszy S. álbo *Exequiách* zá Vmárłych, álbo przy iákim nábożeństvvie tegosz Bráctvvá będźie, *Odpustu sto dni.*

Odpust dla Vmárłych.

KTorykolvviek Kápłan, lubo Svviecki, lubo Zakonny, odpráwi Mszą S. zá duszę Brátá, álbo Siostry Bráctvvá tego, v Ołtarzá Bráckiego, w ktorykolvviek dźień Poniedźiáłkovvy, álbo ktoregokolvviek dniá przez Oktavvę dni Záduszných; *per modum Suffragij*, to iest sposobem rátunku, z Mąk Czysczovvych wybávvi duszę iedną. Czytay tego *Bulle Vrbáni VIII.* wyżey w Częśći drugiey záczynáiącą śię *Omnium saluti.*

ROZDZIAŁ VII.

O Powinnośćiách Bráci Swieckich.

1. NA káżdy dźień, ieden Paćierz, Zdrovvás Márya, y Credo, zá żyvve y zmárłe Bráctvvá tego zmovvić.

2. Ná káżde Suchedni raz zmowić pięć Paćierzy, pięć Zdrovvych Máriy y iedno Credo zá Zyvvych. Tákże raz zmovvić pięć Paćierzy, pięć Zdrovvych Máriy, y iedno Credo, zá Zmárłych.

3. Gdy vsłyszy o śmierći Brátá, álbo Siostry, y Kápłáná Bráctvvá tego, zá duszę iego zmovvić pięć Paćierzy, pięć Zdrovvych Máriy, y iedno Credo.

4. Spo-

4. Spovviedáć się, y Nayśvvięt-ſzy Sákráment przyimovváć w Svvięto Principálne Bráctwá tego, to ieſt we Czwartek po Swiątkách, dla Odpuſtu zupełnego otrzymánia.

5. Ná Congregátiey generálney we Czvvartek po Svviątkách, ktora się raz w Rok w ten czás odprávvovváć zvvykłá, tákże ná Wigiliách, Mſzy S. y Proceſſyey zá Zmárłych, ktore w ten czás Duchovvieńſtvvo odprávvuie, byvváć, y Páná Bogá zá Zmárłe, y zgromádzenie Bráctvvá prosić.

6. Ná Congregácyách Decánálnych, ilekroć się odprávvuią, w ſvvoim Dekánaćie byvváiąc; álbo iezeliby kto tám nie był, tedy w bliſkim Kośćiele ſvvoim, lubo teſz y w domu, zmovvić pięć Paćierzy, pięć Zdrowych Máriy, y iedno Credo, zá Zyvvych y Zmárłych Bráctvvá tego.

ROZDZIAŁ VIII.

O Porządku Congregátiey.

1. NIeſzpor pierwſzy, *pridie Feſti Principalis*, to ieſt we Srzodę po Svviątkách, z Proceſſyą *cum Venerabili Sacramento*, odprávvovvány ma bydź; álbovviem *Bulla Vrbani VIII. Indulgentiam Plenariã, à primis Veſperis* záczynáć każe. Potym Nieſzporze, Kápłáni, y Bráćia, *Veſperas Defunctorum* odſpievváią. Náoſtatek Litánią *de B.V.M. pro felici morte* odprávvią.

2. Názáiutrz ráno, Wigilie zá Zmárłych, z trzemá Nocturnámi y Laudes, *álternis verſibus* wſzyſcy w Komzách. Po Wigiliách Proceſſya zá Zmárłych, Mſzą Swiętą *de Requiem* v Ołtarzá Bráckiego, ſámi Kápłáni odſpievváią.

3. Kazánie po Ewángeliey teyże, po ktorym wzmiánkę, rátovvánia Vmárłych, y pożytkovv Duchovvnych, tego Bráctvvá zálećić będźie povvinien. Po Kazániu, Cata-

log Zmárłych Duchovvnych y Svvieckich Bráći, ile czás znieśie, czytáć, *cum solenni recommendatione.*

4. Lekcyi *pro Defunctis*, według náznáczęnia od Seniorow: Kápłáni inśi, przed, y po Kazániu, tey żáłobney Mszey, odprávviáć povvinni.

5. Po Záłobney Mszy Processya *cum Venerabili Sacramento*, gdźie Officiant záczynáiąc, *Veni Creator Spiritûs*, Kápłáni wszyscy, parámi, z zápalonemi Swiecámi wprzod idą, spievváiąc lekko, á povvażnie Hymn záczęty.

6. Po Processyey Wielką Mszą *de S. Spiritu cum Collecta pro Congregatione*, Defende quæsumus, *figurali cantu* odspievváią.

7. Wpisuiąc do Bráctvvá Stárśi, porządek záchovváią táki, iáko niżey w Rozdźiale 12.

8. Po wielkiey Mszy, Kápłáni wszyscy záspievváią *Veni Sancte Spiritus, reple tuorum &c, cum Versu & Collecta.*

9. *Seniores* z Pisárzem záśiadáią, y czterey Dźiekáni zniemi, czytáiąc Cátálog z Processovv.

10. Seniorovvie ráchunek vczynią, *de perceptis & expensis totius Anni* y przeszły ráchunek *ex intestatis Venerabili Capitulo Cracouiensi* præsentovvány odczytáią, *audientibus omnibus.*

11. Po ráchunku *ad Electionem* dwu Seniorow y Officyántovv Bráctvvá przystąpią: *electis* oddádzą *Iura Priuilegia*, Skrzynkę &c.

12. Collektę do Bráckiey Skrzynki, káżdy Kápłan oddáie svvemu Dźiekánovvi, á Dźiekan Podskárbiemu, Podskárbi Seniorom przy Pisárzu náznáczonym.

13. *Leges* Bráckie przeczytáią, y insze ktoreby *ad Bonum Confraternitatis* były potrzebne stánovvią; gdźie káżdemu Votá svvoie wolno podavváć. To vvszystko notuie Pisarz.

14. Negligentiæ y ábsentiæ od Kápłánovv exáminovváć, y pilnie notovváć będą.

15. *Actum Congregationis* skończywszy szczęśliwie, wynidą, y przed Ołtarzem Wielkim záśpiewáią. *Te Deum Laudamus.* Potym się roznidą *cum modestia Clericali.*

ROZDZIAŁ IX.

Przestrogá z Nápomnieniem do odpráwowánia Powinności Bráckich.

WIele ludźi odtrąca się od przyimowánia tego Bráctwá, mowiąc: lepiey Bráctwá nie przyimowáć, niżeli mam grzeszyć, nie odpráwuiąc powinnośći Bráckich. Zkąd może bydź wątpliwość táka. Ieżli ná tego, ktory nie odpráwuie Bráckich powinnośći, Modlitwy, Paćierze, y Msze Swięte zlewáią, się zwłaszczá po śmierći, ktory zá żywotá był niedbáły w odpráwowániu? *Odpowiedam.*

Bynamniey ten nie grzeszy, ktory nie odpráwia powinnośći Bráckich, zátrudniony będąc, álbo z zá-

pomnięnia. Bo to iest powinność dobrowolna, żadnym przykazániem y ślubem nie obowiązána, iednák przez to nic nie zásługuie. *Náprzykład:* Kiedyby kto ogłośił. Ze w Kośćiele Pilżnińskim, w ten á w ten dźień, káżdemu kto tylko przydźie, dádzą vpominek od złotá, ći ktorzy przydą, wszyscy wezmą; zábáwni, álbo tesz ći ktorzy zápámiętáli, Vpominku nie wezmą: nie popádną iednák z tąd żadnego karánia. Tym sposobem rozumiey, iż kto ná Swięto Principálne Bráctwá tego Spowieda się y Kommunikuie, otrzyma zupełny Odpust: á kto tego nie vczyni, ten nie grzeszy, leć y Odpustu nie otrzymywa. Tosz rozumieć się ma o inszych Powinnośćiách.

Ná Drugą Káżdy człowiek życzy sobie, áby go po śmierći rátowáły Msze Swięte, ktorych z miłośći, káżdy zosobná Kápłan Brát, po trzy odpráwowáć powinien, iáko zá Brátá. Te rátuią Zmárłego

pewnie zwłaſzczá gdy on ſam ták-że żyiąc, zá inſzych Zmárłych chętnie odpráwiał, y inſzym powinnośćiom dosyć czynił. Ale ieżliś ty zá Zywotá niedbáły był, w odpráwowániu Mſzey SS. y inſzych Modlitw, ták ná káżde Suchedni, iáko *ſpecialiter* zá Brátá Zmárłego. Nie ćiebie iuſz rátuią te Mſze SS. y Modlitwy, ktorzy żywi Bráćia zá ćię odpráwuią Zmárłego, lecz miá, ſto ćiebie, inſzych zásłużeńſzych wedle ſpráwiedliwośći Bożey, rátuią w Czyſcu będących. Przyczyná tá Apoſtoł S. mowi: *Kto nie robi, niech teſz nie ie.* Posyłaſz trzech robotnikow, áby robili cáły dźień zá nagrodą twoią: dwáy tylko robili, trzeći niechćiał nic robić. Iżali wſzytkim trzem zápłáćiſz obiecáną nagrodę? Gdy pod wieczor z roboty przyidą owi dwáy, y trzeći leniwiec, po zápłátę: dwiemá zápłáćiſz bo robili, trzećiemu leniwcowi rzeczeſz ták; Przyiaćielu, gdybyś był z temi robił dwie- (2. Cor: 9.)

má,

má, wźiąłbyś był to co y oni, á ták nic nie weźmieſz. Ták mowi Chryſtus Pan. *Iáką miárką mierzyć bedźiećie, táką wam potym odmierzą.* Auguſtyná tákże S. te słowá ſą. *Nidáremno kto po śmierći bedźie ſzukał tey zásługi, dla ktoreyby miały mu dáć pomoc żywych modły, y ſtaránie zá zmárłe, ieżli ſobie tego ná świećie żyiąc nie záſłużył.* Tym tylko pomagáią vmárłym modły náſze, ktorzy to ſobie zásłużyli ná świećie, áby im po śmierći pomocne były. Ieſt tego iáſny przykład w Kronikách S. Fránćiſzká *Par: 2. Lib: 1. c. 22. §. 3.* Ieden Zakonnik, niedbáłym był w powinnośćiách Zakonnych, y nierad ſię modlił, iáko był powinien zá zmárłych: vmárł ten, y po śmierći, iednęmu z Bráći Zakonnych pokápokazał ſię, oznáymuiąc, iáko męki ćięſzkie ćierpiał w Czyſcu, dla zániedbánych iáko był powinien Modlitw zá Vmárłe: przydáiąc y to; że Modlitwy, Ofiáry, Nabożeńſtwá, y Mſze SS. ktore zá (Matt. 7.) (in Rom: 2.) (Flor: Spec: c. 8. Tit: 21 ex 7.)

Duſzę

Duſze iego odpráwowano, nic mu nie pomogły, lecz Pan Bog karząc tym iego niedbálſtwá, inſzym Duſzom w Czyſcu będącym ie przyłączył, y one z mąk wyzwolił. A słuſzna że ten ná przyczynę inſzych nie mogł otrzymáć miłośierdźia, ktory duſzom będąc ná świećie, y mogąc, żadnego nie pokázował: wedle słow Páńſkich, *Błogosławieni Miłośierni, álbowiem ſámi miłośierdźia dostąpią*. Drugi przykład. Zakonnik tákże Fránćiſzkan dźiwnie nabożny, *Pater Ioannes de Via*, w Roku Páńſkim 1541. vmárł. Po kilku dniách ieden Nouitius, imięniem *Aſcenſius*, (ktory Nieboſzczyká w chorobie przyglądał) ná Modlitwie będąc, obaczył wielką świátłość, y Zakonniká bárzo iáſnego, lecz nieznáiomego, do siebie przychodzącego: záraz ſię ták bárzo przeląkł, iſz słowá przemowić nie mogł. Lecz prętko ośmieliwſzy ſię ſpytał, czego chceſz, y ktoś ieſt? Odpowie mu ták: Bráćiſzku,

Matt: 5. For: Spec: c. 8. Fit:20 ex 6.

ćiſzku, *Ioannes de Via ego ſum*, ktorego Bog między święte w Niebie policzył z miłośierdźia ſwego, lecz ieſzcze nie mogę przyść między Swiętych towárzyſtwo, bo mi przeſzkadzáią *Officia Defunctorũ*, to ieſt, Modlitwy zá Zmárłych, ktorychem żyiąc zápomniał odmowić. Przeto ćię vsilnie proſzę postárayże ſię, żeby ie iáko nayprędzey z miłośći zá mię odpráwiono. Widzenie zniknęło záraz, ktore *Aſcenſius* przerzeczony powiedźiał Gwárdyánowi ſwemu, ten záś Bráći ſwoiey *Officia defunctorũ* odpráwić kazał. Znowu onemu *Aſcenſiuſowi* pokazał ſię *Ioannes de Via* w wielkiey iáſnośći, dźiękuiąc zá pomienionne dobrodźieyſtwo.

Z kąd káżdy zrozumieć może, Ze nie odpráwiáć powinnośći Bráckich, nie ieſt grzech, lecz teſz nie ieſt y zasługá po śmierći. Owo zgołá, kto chce áby iego duſzę modły żywych Bráći rátowáły, niech teſz y ſam rad ſię modli, gdy żyie

żyie ná świećie, zá Zmárłych. Co iemu miło, drugiemu ma życzyć. Słuchay iáko pięknie Auguſtyn S. nápomina. *Prágnieſz człowiecze, áby ſię Pan Bog nád tobą zmiłował? ſtáray ze ſię, ábyś y ty miał lutość nád ſwym bliźnim.* Bo tákieć on da miłośierdźie, iákieś ty ſwemu bliźniemu pokazał. Ták wiele ná onym świećie otrzymaſz, iákoś tu zárobił. Modlżę ſię tedy zá vmárłych, iſz gdy przyidą do żywotá wiecznego, mogli ſię modlić zá tobą. Czekáią bowiem od nas rátunku gdyż im iuſz czás vmknął ſię do zasługowánia. Wołáią vſtáwicznie w ćięſzkich onych mękách położęni. Wołáią á máło ieſt tákich, ktorzyby ich chćieli słucháć. Ięczą od boleśći, á ktoby ich poćieſzył nie máią żadnego. *O iáko to ieſt wielkie Okrućieńſtwo Bráćia,* (mowi S. Auguſtyn) *iáka wielka nieludzkość. Wołáią do nas vſtáwicznie, ći ktorzy ná świećie będąc, gotowi byli wiele złego podiąć y ćierpieć zá nas, á nie ſtáramy ſię o rátunek ich.*

Serm: 44. ad Fr: in Erem:

O záiſte wielka nie ludzkość. Leży kto choroba złożony, woła, á ma poćiechę od Medyká. Upádnie Ośieł á wſzyſcy go dźwigáią, vwiąźnie biedny Wieprz wnet go rátuia. A gdy wierny Boży w mękách rátunku od nas prośi niemáſz ktoby mu odpowiedźiał. Stáraymyſz ſię tedy Bráćia, ábyśmy ſię modlili zá Vmárłe, áby teſz y oni nas do śiebie wezwáli.

ROZDZIAŁ X.

Spoſob przyimowánia do Bráctwá.

SEnior Kápłan w Komzy y Stole, w Káplicy v OłtarzáBráckiego ſtoiąc nád klęczącym co Bráctwo ma przyiąć mowi Pſalm.

℣. *Adiutorium noſtrum in nomine Domini*

℟. *Qui fecit cœlum & terram.*

PSALM: 132.

ECce quàm bonum & quàm iucundum: habitare fratres in vnum.

Sicut

Sicut vnguentum in capite: quod descendit in barbam, barbam Aaron.

Quod descendit in oram Vestimenti eius: sicut ros Hermon, qui descendit in montem Sion.

Quoniam illis mandauit Dominus benedictionem & vitam vsq; in sæculum.

Gloria Patri &c. Sicut erat &c.

Antiph: Apertum est os Zachariæ & prophetauit dicens: Benedictus Dominus Deus Israël.

Flectitur. Kyrie eleyson. Chryste eleyson. Kyrie eleyson. *Pater noster, &c.*

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos à málo.

℣. Saluos fác seruos tuos,

℟. Deus meus sperantes in te.

℣. Iste puer magnus coram Domino

℟. Nam & manus eius cum ipso est.

℣. Memor esto congregationis tuæ ℟. Quam

℟. Quam possedisti ab initio.

℣. Domine exaudi Orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum,

℟. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEfende quæsumus Domine Beatâ Mariâ semper Virgine intercedente, istam ab omni aduersitate familiam (vel istum famulũ) & toto corde tibi prostratã, (vel prostratũ) ab hostiũ tuere clementer insidijs. Per Christum Dominũ nostrum A.

Oremus.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus, vt familia tua per viam salutis incedat, & Beati Ioannis præcursoris hortamenta, sectando, ad eum, quem prædixit, secura perueniat, Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum. Qui tecum viuit & regnat &c.

Deinde Persona quæ inscribitur Dicat per se.

NAywyższy Kápłánie, y Prawdziwy

dźiwwy Biskupie IEZV Chryste. Oto ia N. (*imie swoie miánowáć*) choć ze wszech nayniegodnieyszy, bydź przyięty w liczbę Kápłánow sług twoich; zniewolony iednák w ich Bráctwie prágnięniem służby twoiey dźiśia mocnie to w śiebie stánowwię, y przed wszytkim dworem niebieskim obiecuię, żeć od tego czásu wiernie służyć będę, y pilno stáráć się áby tesz inśi tobie tákże służyli. Proszę ćię tedy przez dźiwną y niewypowiedźiána miłość twoię, ktoraś nas nędznych y niegodnych vmiłowáć raczył, náucz że mię sługę twego niegodnego, przez Duchá Swiętego twego, iákobymći miał z Kápłánámi twemi vsłużyć sługámi, z tákim nábożeństwem, y vczćiwośćią, y boiáźnią, iáko naylepiey potrzebá y nayprzystoyniy było. Potym ćię proszę pokornie, żebyś mię w liczbę tobie chołduiących, y zá sługę twego wiecznego wpisáć y przyiáć raczył. Y vżycz łáski twey, ábym

bym we wszystkich moich zamysłách, słowách, y vczynkách, ták się spráwował, iákobym nigdy, poki ná tym świećie żyię oczu Boskiego twego Máiestatu nie obráźił. Ná koniec wspominiawszy godźinę śmierći moiey, żem ia sługá twoy, nie wedle grzechow moich, ále wedle wielkiego miłośierdźia twego, rácz łáskáwie weyźrzeć ná mnie, y zmiłuy się w ten czás nádemną. O nayłáskáwszy, o naylitośćiwszy, o naysłodszy Iezusie Synu Bogá żywego, y Máryey Nayświętszey Pánny Mátki twoiey. *Potym wpisáć go do Kśiąg.*

Obroćiwszy się do Klęczącego mowić.

Avthoritate Dei Omnipotentis, Beatæ Mariæ Virginis, ac Beatorum Apostolorum, nec non cleri curiæ cælestis, recipio te ad Confraternitatem Sacerdotum, & facio participem omnium gratiarum, in-

dulgentiarum, à S. Sede Apostolica huic Societati concessarum, cæterorumq; bonorum omnium, Missarum, Orationum, Vigiliarum, quæ à Confratribus exercentur, vt multiplici Suffragio Sanctorum adiutus, vitæ æternæ præmium, ac Regni cælestis sedem cõsequi merearis: & vt in Vita ac in morte, & post mortẽ horum beneficiorum sis particeps. Jn Nomine ✠ Patris, & ✠ Filij, & ✠ Spiritus Sancti, Amen.

Postea aqua benedicta aspergatur.

Quod si plures insimul inscribantur, supradicta plurali numero sunt dicenda.

PAMIĄTKA

CODZIENNA,

Konáiących po wſzytkim Swiećie.

NA káżdy Dźień, ná káżdą godźinę, y tego ſámego momentu we wſzytkim świećie, znáyduie ſię ták wiele Tyśięcy ludźi Konáiącyh, ktorzy nie mogą iuż bydź w więkſzym niebeſpieczeńſtwie, iáko kiedy vmieráią bez SAKRAMENTOW, śś. álbo bez oddánia duſze ſwoiey w ręce BOSKIE, ná Woynie, ná Wodách, w Ogniu, śmierćią nieſpodźiáną, w bieśiádách, y między niewiernemi. Zmiłuy ſię, zlituy ſię pobożny Chrześćiáninie, nád ták wielą Bráći twoich Konáiących, á oddaway ich nieſkończonemu Miłośierdźiu Boſkiemu, ktory tylko ſam ieſt vćieczką wſzytkich ginących, rátuiąc ich zbáwienie, Modlitwámi, Mſzey ś. Ofiárámi, y inſzemi pobożnemi vczynkámi, vpewniąm: że y dla ćiebie nic więcey nie zoſtánie w podobnym niebeſpieczeńſtwie, w ktorym ſię záwiera nieznośzna ſzkodá vtráty Niebá, á Potępienia do Piekłá bez żadnego rátunku ná wſzytkę wieczność.

ZWIERCIADŁA BRACTWA KAPŁANSKIEGO

w Kośćiele Fárnym Pilżnińſkim.

WTORA CZĘSC.

ROZDZIAŁ I.

Przygotowánie Vmieráiącego do ſczęśliwey Smierci.

LITANIA

do Nayświętſzey PANNY.

KYrie eleyſon, Chryſte eleyſon, Kyrie eleyſon.

Chryſte vsłyſz prożby náſze.

Chryſte wysłuchay Modlitvvy náſze.

Oycze niebieſki Boże, Zmiłuy ſię nád námi.

Sy[illegible] Odkupićielu Svviátá Boże, Zmiłuy ſię nád námi.

Duchu Svvięty Boże, Zmiłuy ſię nád námi.

SvviętaTroyco iedyny Boże, Zmiłuy śię nád námi.
Svvięta Marya,
Svvięta Bogá-Rodźico
Svvięta Pánno nád Pánnámi,
Mátko Chrystusovva,
Mátko łáski Bożey,
Mátko nayczystsza,
Mátko nayślicznieysza,
Mátko Niepokalána,
Mátko nienáruszona,
Mátko naymilsza,
Mátko przedźiwna,
Mátko Stvvorzyćielá,
Mátko Odkupićielá,
Panno rostropna,
Pánno czći godna,
Pánno wsłavviona,
Pánno można,
Pánno łáskávva,
Pánno wierna,
Zwierćiádło Sprawiedliwośći,
Stolico Madrośći,
Przyczyno nászey rádośći,
Naczynie Duchovvne,
Naczynie poważne,
Naczynie dźiwnego nabożeństwá
Rożo Duchovvna,
Wieżo Dawidowa,
Wieżo z kośći Słoniovvey,
Domie złoty,
Arko przymierza,
Fortko niebieska,
Gvviazdo záránna,
Vzdrovvienie chorych,
Vćieczko grzesznych,
Vćiecho vtrapionych,
Wspomożęnie wiernych,
Krolovva Anyelska,
Krolovva Pátryárchovv,
Krolovva Prorokovv,
Krolovva Apostołovv,
Krolovva Męczennikovv,
Krolovva Wyznavvcovv,
Krolovva Pánieńska,
Krolovva Wszytkich Swiętych.

(Modl śię zá námi. Modl śię zá námi. Modl śię zá námi. Modl śię zá námi.)

Báránku Boży, ktory głádźisz grzechy świátá, Przepuść nam Pánie.
Báránku Boży, ktory głádźisz grzechy świátá, Wysłuchay nas Pánie.
Báránku Boży, ktory głádźisz grzechy świátá, Zmiłuy śię nád námi.

Chryſte vsłyſz nas.
Chryſte wysłuchay nas.

Zdrowá bądź Márya, &c.

POd twoię obronę vćiekamy ſię, Swięta Bogá-Rodźico, náſzemi prozbámi nie rácz gárdźić w potrzebách náſzych: ale od wſzelákich przygod rácz nas záwſze wybávviáć, Pánno chvvalebna y błogosłávviona. Páni náſzá, Orędowniczko náſzá, z Synem tvvoim nas poiednay, Synovvi tvvoiemu nas zálecay, tvvemu Synovvi nas oddavvay.

℣. *Modl ſię zá námi Swięta Bogá-Rodźico.*

℟. *Abyſmy ſię ſtáli godnemi obietnic Páná Chryſtuſowych.*

Modlmy ſię.

ŁAſkę tvvoię Pánie prośimy, rácz wlać w ſercá náſze, iſz ktorzyzmy zá Zvviáſtovvániem Anyelſkim wćielęnie Chryſtuſá, Syná tvvego poználi, przez mękę iego y krzyz, do chwały Zmartwychwſtánia byli doprovvádzęni. Przez tegoſz Chryſtuſá Páná náſzego, Amē.

℣. *Modl ſię zá námi przebłogoſłáwiony Iozefie.*

℟. *Abyſmy ſię ſtáli godnemi obietnic Páná Chryſtuſowych.*

Modlmy ſię.

NIech nam będą pomocne, prośimy ćię Pánie, zasługi Oblubieńcá Nayśvviętſzey Rodźićielki twoiey: żeby to, czego możność náſzá otrzymáć nie może, zá iego przyczyną nam było dárovváno. Ktory zyieſz y kroluieſz ná vvieki wiekow. Amen.

Pſalm: 129.

Z Głębokośći wołałem ku tobie Pánie: Pánie wysłuchay głos moy.

Niech będą vſzy tvvoie nákłonione, ná głos modlitvvy moiey.

Jeżli będźieſz wglądał w niepráwośći Pánie: Pánie ktoſz wydźierży?

Abovviem v ćiebie ieſt vbłagánie, y dla Zakonu tvvego czekałem ćie Pánie.

Czekáłá duſzá moiá ná słovvo iego, nádźieię miáłá duſzá moiá w Pánu.

Od ſtraży poránney áż do nocy: niechay nádźieię ma Izrael w Pánu.

Bo v Páná miłośierdźie: obfite v niego odkupięnie.

A on odkupi Izráelá: ze wſzytkich nieprávvośći iego.

Chvvałá Oycu, y Synovvi, y Duchovvi Svvięcemu.

Iáko byłá ná początku, y teraz, y závvſze y ná wieki wiekovv, Amé.

MODLITWA.

BOże, ktoremu włáſna ieſt zmiłowáć śię závvſze, y odpuſzczáć: przyimi prożbę náſzę, áby nas y wſzytkie sługi tvvoie, ktorzyſmy łáńcucháml grzechovv zvviązáni, miłośierdźie dobrotlivvośći tvvey łáſkávvie rozvvięzáło. Przez Páná náſzego Iezuſá Chryſtuſá, Amen.

Ro-

Rozwáżánie do znieśienia boiáźni śmierći.

CZego śię o duſzo moiá trwożyſz? czemu nie iuſz teſz śmierći prágnieſz? ábowiem co złego przynośi śmierć? pevvna to, po śmierći Bogá więcey nie obráźiſz, żadnym śię więcey grzechem nie zmáżeſz: ieżli w niczym śię ná tym świećie nie kochaſz, śmiercią wniczym ſzkodowáć nie będźieſz: ieżli zás co światovvego lubiſz, z twym niebeſpieczeńſtvvem, y ovvſzem ſámo niebeſpieczeńſtvvo lubiſz: przetoſz przed śmiercią w świeckich, nie trwáłych, vpadku bliſkich dobrách y roſkoſzách, kocháć śię poprzeſtań, ábyś śię vmrzeć nie zbyt obawiáłá, y ovvſzem ieżli ieno Bogá ſámego miłuieſz, że vmrzeſz weſel śię, ináczey álbowiem nie doſtąpiſz, co miłuieſz: ále iednák wiem

czego

czego ſię boiſz; trwoży myśl twoię ſtrách y boiaźń, że nievvieſz ieźli miłośći czy nienawiśći godnáś ieſt, nievvieſz, iáko będźieſz przyięta, czyli do odpoczynku, czy do karánia wiecznego. Trvvay iednák w vfániu y nádźiei w miłośierdźiu Boſkim; lubo żyć będźieſz, lubo vmrzeſz: nie możeſz mocą y śiłą tvvoią żyć dobrze, nie możeſz mocą tvvoią vmrzeć dobrze; oboie to od Bogá maſz: y iákoſz, ieźlić dał żyć dobrze, álboli choć práwie y ſzczerze pokutovváć, nie dáć ſzczęśliwie vmrzeć, y gdy od niego wſzyſtko maſz, y wſzyſtkiego z rąk iego czekaſz, iákoſz ſię iednego ſpodźiewaſz, w drugim roſpáczaſz. Mocą tvvą áni żyć dobrze, áni vmrzeć dobrze y ſzczęśliwie nie możeſz; ále ktory ieſt miłuiący ćiebie, Stvvorzyćiel y Odkupićiel, ten oboygiem dáruie ćię y robotę rąk ſvvoich do doſkonáłośći y dokonánia ſzczęśliwego przyvviedźie. Przetoſz miey vfność w Bogu tvvym

dvvym duſzo moiá, y myśl obroć do litośći iego, oddal wſzelką boiaźń y trvvogę, vtrapienie y fráſunek w opátrzność y pomoc Boſką. Nie opuśći ćię, ktory miał pieczą żywotá tvvego, w oſtátnich dniách twoich. Y ktory chce wſzytkich zbáwić, y ná to ſtvvorzył nas y odkupił, ábyſmy mieli żyvvot wieczny: da tobie duſzo moiá z nieogárnionego miłośierdźia ſvvego, żyvvot wieczny. Amen.

PYTANIA

Ktore ſie z Vmieráiącym odpráwowáć maią.

WIerzyſz w Bogá Oycá Wſzechmogącego Stvvorzyćielá niebá y źiemie, y w Iezuſá Chryſtuſá Syná iego, y w Duchá Swiętego, od Oycá y od Syná pochodzącego? ℟. Wierzę.

Wierzyſz że trzy perſony, Oćiec, Syn, y Duch Svvięty, ſą trzy Perſony, y ieden Bog? ℟. Wierzę.

Wie-

Wierzyſz że Syn Boży dla zbáwięnia náſzego, poczęty z Duchá Swiętego, národzony z Pánny Máryey, vmęczony, vmárł, y pogrzebion; że ſſtąpił do piekłá, y trzećiego dniá zmartwychwſtał, wſtąpił ná niebioſá, y ma przyść ſądźić żywych y vmárłych? ℟. Wierzę.

Wierzyſz w ieden Kośćioł Kátolicki, Swiętych obcowánie, odpuſzczęnie grzechow, ćiáłá Zmartwychwſtánie, y żywot wieczny otrzymánie? ℟. Wierzę.

Wierzyſz, że w tymże ćiele, w ktorymeś teraz ieſt, w tymże maſz powſtáć w dźień Sądu, y przyiąć lubo złe, lubo dobre, coś robił żyiący? ℟. Wierzę.

Wierzyſz w Obecznośćy prawdę właſnego Ciáłá Chryſtuſowego w Nayświętſzym Sákrámenćie Ołtarzá? ℟. Wierzę.

Wierzyſz wſzytkim Artykułom Wiáry, y Piſmu Swiętemu, według wykłádu Swiętych Doktorow, y Kátolikow, y co wierzyć Kośćioł Swię-

Swięty przykázuie? ℟. Wierzę.

Odrzucaſz y odrzekaſz ſię wſzytkich Herezyi, y Zábobonow, od Mátki Kośćiołá Kátolickiego odćiętych, y oddalonych? ℟. Odrzekam.

Weſeliſz ſię że vmieraſz w Wierze Páná náſzego Iezuſá Chryſtuſá? ℟. Weſelę.

Vznawaſz, żeś ćięſzko obráźił P. Bogá Stworzyćielá twego, od ktoregoś ták wielą dobrodźieyſtw obdárzony, od ktorego maſz, cokolwiek dobrego maſz? ℟. Vznawam.

Záłuieſz z ſercá, zá wſzytkie obrazy, przećiwko Bogu, ſobie ſámemu, y bliźniemu twemu iákolwiek popełnione? ℟. Záłuię.

Záłuieſz wſzyſtkiego, y opuſzczęnia dobrych Vczynkow, y Wzgárdy, y złego vżywánia łaſk od Bogá tobie dánych? ℟. Záłuię.

Záłuieſz zá to wſzyſtko, z vważánia Boſkiey dobroći, ktorąś obráźił? ℟. Záłuię.

Prágnieſz wſpomnieć grzechy wſzy-

wszytkie twoie zápomnione; ábyś z nich własna mogł mieć Skruchę, Spowiedź, y Pokutę? ℟. Prágnę.

Obiecuiesz, (gdyby Bogu zdáło się tobie z tey choroby powstáć) żywot twoy popráwić, y raczey iáką szkodę doczesna, y ćiáłá śmierć podiąć, á nisz Bogá przez śmiertelny grzech obráżić? ℟. Obiecuię.

Gdybyś dla tey choroby vmárł, oddáieżli się Boskiey woli? ℟. Oddáię.

Odpuszczasz wszytkim, ktorzy słowem, ábo vczynkiem, tobie ábo twoim w czym zászkodźili, z miłośći Bogá twego, ktorego ty tesz o odpuszczenie grzechow twoich prośisz y to dobrym sercem, y státeczną wolą? ℟. Odpuszczam.

Chcesz by wszystko weále oddáno tym, ktorym przez śiebie, ábo przez drugich, co niesłuśnie, y niepowinnie wźiąłeś, dostąpiłes, trzymałeś, y ná to wszytkie dobrá twoie,

ie, ieżli ináczey dosyć vczynić nie możesz, łożysz, y onemu oznáymić gotowześ iest? ℟. Chcę y gotowem.

Wierzysz, nie własnemi zasługámi twemi, ále męki Páná nászego Iezusá Chrystusá, moca y zasługą wieczney Chwały masz dostąpić? ℟. Wierzę.

Wierzysz że Pan nász Iezus Chrystus dla nászego zbáwięnia vmárł, y ze własnemi zasługámi, áboli iákim sposobem, żaden nie może zbáwion bydź, ieno zasługámi Męki iego? ℟. Wierzę.

Odday mu tedy dźięki skruszonym sercem, iáko możesz, y odday się Męce iego, y onę sercem rozpámiętywáy, y vstámi, ile możesz, wspominay! ℟. Oddáię.

Záłuiesz że nie możesz pomnieć wszytkich grzechow twoich, ktoremiś Bogá twego, ná ktorymkolwiek mieyscu, y z iákąkolwiek osobą obráżił, ktore gdybyś wspomniał, Spowiedałbyś się zupełnie? ℟. Záłuię.

Wyrze-

Wyrzekaſz ſię Szátáná, y wſzytkich ſpravv iego? ℞. Wyrzekam.

Gdyby tedy náſtępovvał ná ćię Szátan, temu závvzdy zárzucay zasługi Męki Chryſtuſovvey? ℞. Będę.

Ieżliby kuśił w Wierze, ſtátecznie tvvierdz, że wierzyſz y wyznavvaſz wſzytko, co Kátolicki S. y Apoſtolſki Kośćiół vvierzy y wyznavva? ℞. Wyznavvam.

Ieżliby Bog chćiał, według wielkośći grzechovv twoich ſądźić ćiebie, mow: Pánie Boże moy, ia kłádę śmierć Páná Iezuſá Chryſtuſá, między mną, y Sądem tvvoim, ácz dla grzechovv moich śmierć zásłużyłem, ofiáruię iednák y záſtáwiam ſię zasługą męki iego dla doſyć vczynięnia vvyſtępku mego y miaſto zasług moich, ktorem ia nędzny mieć povvinien. Ubłagay ſię Pánie moy, y zmiłuy ſię nádemną. Abowiem tęſz Mękę y śmierć Iezuſá Chryſtuſá, kłádę między mną y gnievvem tvvoim, y w ręce tvvoie Pánie

Pánie polecam duchá mego.

OSWIADCZENIE
Vmieráiącego przed Anyołem Stróżem.

W Imię Przenayświętſzey Troyce, Oycá, y Syná, y Duchá S. Ia N. oświádczam ſię przed tobą Anyele Stróżu moy, Boſką miłośćią od żyvvotá mego piervvſzego początku mnie náznáczony, przed tobą Oycze moy N. y przed wámi do tego obecznemi, że w tey prawdźivvey Wierze Kátolickiey, ktorą Svvięty Rzymſki, y Apoſtolſki Kośćiół wyznavva, w ktorey wſzyſcy Swięći z Swiátá ześli; Umrzeć prágnę y chcę, áni ná punkt czáſu dłużey żyć nie żądam; ieno ile Boſkiey woli podobáć ſię będźie: ktoręmu we wſzyſtkim wolą moię poddáię.

Ośvviádczam Anyele moy, iſz pod tvvoią Anyelſką obroną, pomocą łáſki Boſkiey bez wſzelkiey roſpáczy y wiáry wątplivvośći, ták

Vmrzeć myślę, że áni wielkość, áni plugávvość grzechovv moich, do rospáczy y zvvątpięnia o litośći Bośkiey mnie nie przyvviedźie: gdyż wiem, że Bog łáskávvszy Odkupićiel, y miłośierny Pan, áni żem ia iest, ábo bydź mogę nayvvystępnieyszy grzesznik, y kroplá Krwie iego naydroższey, ná Krzyżu wylaney, dosyćby ná odkupienie grzechovv vczyniłá, gdyby ták się było woley iego podobáło.

Ośvviádczam, że ieżliby z Ułomnośći ábo z boiáźni, stráślivvego Bośkiego Sądu, przed ktorym stánąć mam, ábo z słábośći rozumu (czego Boże vchovvay) w iákabym wpadł rospácz, y wiáry wątpliwość, to sámo zdrovvym vmysłem vvyznavvam, odgłaszam, przećivvne temu odrzucam, gánię, wyrzekam się, y chcę by nie zá ten vczynek miáno, dla tego, że nie zdrowym vmysłem, y rozmyślnym stáło się, y Bośkiey zupełnie mnie poddáię woli.

Ośvviád-

Ośvviádczam się wiedząc isz miłośierdźie Bośkie, żadnego grzesznika skruszonego y pokutuiącego nie odrzuca; ále odpusczęnia prágnącemu dáie łáskáwie, nie pomniac z wielkiey łáskávvośći ná wielkość grzechovv iego; że y ia tegosz miłośierdźia y odpusczęnia prágnę ze wszystkiego sercá mego, y proszę ábym z dobroći iego dostapić mogł, przez zasługi gorzkiey Męki y Smierći Páná y Odkupićielá mego Iezusá Chrystusá, przez moc przenaydroższey Krvvie iego, dla mnie ná drzevvie Krzyzá Swiętego wylaney, y przez prozby y zasługi Nayśvviętszey Mátki Máryey, y Wszystkich Swiętych Anyołovv y Wybránych iego, ktorzy áby się zá mną przed Máiestatem Bośkim modlili, prágnę, y proszę: áby zá ich prozbámi Bośkie miłośierdźie do liczby ich przyiąć raczyło, ktorych od wieku przeyźrzał, y postánovvił zbáwionych ná wieki, od svvoiey dobroći nie wyłączył.

Ztym

Z tym oświádczęniem, o wierny y dobrotliwy Strożu moy, tobie ostátnią Wolą moię, y áffekt polecam, proszac ćię, ábyś przybył ná rátunek, gdy duszá moiá z ćiáłé rozłączáć się będźie y wyśćiem iego miárkował, y drogę miłośiernie pokazał, przed Máiestat dobrotliwego Sędźiego, broniąc ią od zdrowia iey niepzyiaćioł. Ná te oświádczęnia, wiernym ćię świádkiem potrzebuię y żądam, gdźie, y kędy potrzebá będźie, ná wszytkie náiázdy, skárgi, zelżęnia, obwinięnia, instygácye, ná wszytkie niebespieczeństwá, bądź życzliwym Obrońca. Amen.

MODLITWY przy Skonániu.

OYcze Swięty Boże, ktoryś mnie stworzył, y grzechy moie ná Synu twoim karałeś: Zmiłuy się nádemną, y nie wyłączay mnie od Dobr Wiecznośći y Chwały twey, áby nie zginęłá, ták wielka cęná, ktorąś mnie odkupił Krwią Syná twego kochánego Iezusá Chrystusá.

Owo

Owo osłábiáłe wstáło ćiáło moie, y serce moie zemdlone. Bog sercá mego, y część moiá ná wieki: niechay przydźie kochány moy w tę godźinę, w ktorą mnie cáłego ośięże, y opánuie, y cáłe serce moie oddam mu, w Pokućie, y w boleśći zá występki moie. Doprowadź mnie Dobroći nieskończona do mieyscá, gdźiebym ćiebie ná wieki chwalił y zá wielkie dobrodźieystwá twoie, nieskończone dźięki oddawał.

Pánie Iezu Chryste, ktoryś mnie ták gorzką śmierćią odkupił, niech weźmie skutek Męká twoiá, y w ręce miłośierdźia twego, łáskáwie przyimiy duszę moię.

Duchu Swięty Boże, teraz náwiedz serce moie, nápełniy niebieską łáską, ktorąś ty duszę stworzył. Vzdrow iey rány y sprosnośći. O Poćieszyćielu prawdźiwy, oświeć Rozum moy, y Wolą moię miłośćia twoią zápal: wznieć prawdźiwey skruchy, żáłośći, y pobożnośći we

 mnie

mnie łży. Przybierz mię dárámi twemi niebieſkiemi, á słábość y wtłomność moię mocą dáru twego vtwierdz, ábym w oſtátnim żywotá mego czáśie, Nieprzyiaćioły moie zwyćiężył, y śmierć z weſelem poniosł, y koronę wieczney Chwały otrzymał.

Polecam ſię tobie przenaświętſza Troyco, y Pokłon oddáiąc, y chwaląc imię Swięte twoie, proſzę, áby do tego końcá, dla ktoregom ieſt ſtworzony przywieść raczyłá dźieło rąk ſwoich, áby pátrząc ná obecność Máieſtatu twego, dźięki czyniący chwaląc, błogosłáwionym był ná wieki.

Oświeć oczy moie Pánie, świátłośćią prawdźiwey Wiáry, y przymnoſz we mnie, ábym nie záſnął w śmierći, y nie rzekł nieprzyiaćiel przemogłem go: Pánie gwałt ćierpię, odpowiáday zámnie.

Tu pal, tu śiecz Pánie, tylo przepuść ná wieki: bądź mi pomocnym o Pánie, ábowiem ná wſzyſtko,

ſtko,

ſtko, coć ſię, podoba, ábym poniosł, y ćierpiał, cáłego oddáię ſię.

W ręce twoie polecam Duchá mego, cáły twoy ieſtem, niech będźie nádemną wola twoiá.

MODLITWA
do prawdźiwey Skruchy skuteczna.

NIeſtetyſz mnie, żem kiedy obráżił Oycá Stworzyćielá y Dobrodźieiá mego, ktoregom wſzyſtkim vmysłem moim miłowáć y ſzánowáć powinien: Ktoſz mi da łez obfitość, ábym złość, y niewdźięczność moię opłákał, ktorąm ćiebie Stworzyćielá y Odkupićielá mego ták obráźił y pogárdźił.

Bodaybym był, Oycze dobrotliwy, nigdy ćiebie nie obráżił: Biádáſz mnie, żem ták niewdźięcznie grzeſzył przećiw dobroći twey: Zmiłuy ſię nádemną Boże, á bądź miłośćiw mnie grzeſznemu; odtąd ábowiem poſtánowiam

to, zá pomocą łáſki tvvoiey, żę wolę nápotym tyśiąc rázy vmrzeć, ániżli przećivvko tobie zgrzeſzyć śmiertelnie, choćbym naydłużey był ná śvviećie. Okaſz miłośierdźie tvvoie Oycze nád słábośćią ſtvvorzęnia tvvego, zbavv robotę rąk tvvoich: Rátuy mnie w tey oſtátni potrzebie, y przybądź ná pomoć duſzy moiey opuſzczoney, áby zá obroną tvvą vſzłá drapieży piekielney.

Odpłáć zá mnie, o miłośierny IEZV, ktory ábyś był oczyśćił duſzę od grzechovv, krevv tvvoię raczyłeś wylać, ſkutecznie śmierć tvvoię, złoż z niegodnośćią moią, y rozkaſz, áby mię w liczbę wybránych tvvoich przyięto; ábovviem w tobie vſałem ktorego więkſza dobroć ieſt, ániżeli wſzyſtká złość moiá.

Ieżeli niewinność moię ná Chrzćie wźiętą wielą ſpoſobámi y rázámi zmázałem; dla tego teraz obvviniony żáłuię, y odpuſzczęnia od ćiebie vpokorzony proſzę: Od-

Odpuść mi to, o nayłáſkávvſzy Odkupićielu, y vvedług wielkiego miłośierdźia tvvego, z grzechovv moich. Krvvią tvvoią oczyść mnie.

Márya łáſki nie ogárnioney, Mátko litośći nieprzebrániey, ty mnie od Nieprzyiaćielá broń, y w godźinę śmierći węś pod obronę tvvoię. Krolovva Niebá, Vćieczko grzeſznych, przeiednay mi iednorodzonego Syná tvvego, proſząc łáſkávvośći iego, áby dla miłośći tvvoiey moie grzechy odpuśćił y do chvvały ſvvoiey doprovvádźił.

Duchovvie Niebieſcy, Anyołowie Błogosłávvięni, y ty miánovvićie Strożu moy, przybądźćie zchodzącemu z tego śvviátá, y śideł, y zdrad Nieprzyiaćiołovv wyrvvieyćie mię, y áby wſpołek waſz mnie przypuſzczono dopomoſzćie.

Oświádczenie y Modlitwá przed Crucifixem.

PAnie IEZV Chryſte, wierzę, że Bog moy y Odkupićiel moy ieſteś,

ſteś, ktorego ten Obraz wyraża: wierzę że dla zbávvięnia z Pánny Máryey Vrodźić ſię y ná Krzyżu vmrzeć chćiałeś: wierzę, cokolvviek przez Svvięty Kośćioł Kátolicki mnie wierzyć przykázuieſz y w tey Wierze oświádczam, ze żyć chcę y vmrzeć. Pánie Iezv Chryſte, żáłuię że tvvoię táką dobroć obráźiłem, y żáłuię, że więcey żáłovváć nie mogę zá wyſtępki, y obrázy przećivvko tobie Stvorzyćielovvi y Odkupićielovvi memu nie wdźięcznie popełnione. Proſzę pokornie, ábyś mi dárovvał winy moie, przez krevv tvvoię, y żyvvot ktoryś dla zbávvięnia mego vtráćił, ſtátecznie onych ſię wyſtrzegáć, y poprzeſtáć ſtánovvię, ieżli będę żył, y żyvvot moy poprávvić.

Ieżli co ieſt, com ábo zápomniał, ábo co nie vznavvam, czymbym Máieſtat tvvoy obráźił, w tym obiáśnić rozum moy prágnę, y pokutovváć y ſpowiedáć ſię; zá ktore odpuſzczęnia, y miłośierdźia Pánie żądam tvvego. Wſzy-

Wſzytkim ktorzy mnie obráźili, z ſercá y dobrovvolnie wſzytkie obrázy, dla miłośći przećivvko tobie dáruię, y ieżlim iáko kogo obráźił, proſzę áby mi odpuſzczono, y y ieżli co cudzego ieſt przy mnie, ilem povvinien, y dobrá moie wynioſą, chcę doſyć wſzyſtkim vczynić, ktorym winien.

Mam nádźieię w miłośierdźiu tvvoim, y we Krvvi Svviętey tvvoiey, z táką miłośćią dla mnie wylaney, iſz mnie, choć niegodnego zbávvıſz, y nápełniſz rádośćią z obecnośći ſvvey; co ábyś vczynił, przez Mękę tvvoię y śmierć okrutną proſzę.

W ręce tvvoie Pánie, polecam Duchá mego, ich rządzęniu oddáię wolą moię, ábyś ty ſporządzał, y o żywoćie y śmierći moiey według vpodobánia tvvego, ták ábym ná wieki nie był odłączony od ćiebie.

Y teraz przećivv wſzytkim zárzutom y náiázdom Pánie Iezv vmocni

mochi mię, ábovvıem w dobroći tvvoiey y pomocy wſzytká ieſt záłożona nádźieiá y vfność moiá: nie w pravvdźie niemam zasług, ktoremibym ſię zásłániáć y ochrániáć mogł; á nieprávvośći y ſproſnośći wielkość widzę iávvnie: ále przez tvvoie miłośierdźie vfam, że zbavvion będę: w pokoiu ná toſz ſámo záſnę, y będę odpoczyvvał, ábovviem ty oſobliwie w nádźiei poſtávviłeś mnie. Amen.

MODLITWA.

NIe pogárdzay mna o Oycze niebieſki, áni według grzechovv moich karz mię moy Pánie, ábovviem ieżli mnie ty odrzucaſz, á ktoſz mię przyimie? Przyimiy mię proſzę, dla tey miłośći ktorą Syn tvvoy mnie odkupił, y dla iego posłuſzeńſtvvá, odpuść mi, żem ták zuchvvále przykazánia twoie przeſtępovvał: ieżli co moie ćiáło wielą ſproſnych grzechovv zmázáne ćiebie do gniewu pobudzáło: nayczyſt-

czyſtſze Syná twego ćiáło, z miłośći przećivvko mnie ták okrutnie zránione, niechay ćię do łáſkávvośći wzruſzy, pokorá iego niechay okryie pychę moię, praca iego wymovvi niedbálſtvvo moie: poſt iego, moie zbytki y niepovvśćiagliwość: hoyność iego, moie łákomſtwo, ćierpliwość, gniew, czyſtość, ſproſność, miłość, nienavviść, y zazdrość, y ſprávviedlıvvość iego, niechay doſyć vczyni zá nieprávvość moię. Co bovviem złego vczynić mogłem, co kochány Syn tvvoy Krvvią ſvvoią nie wymazał y nie wygubił. Poyżrzyi proſzę, o dobrotlivvy Oycze, ná Rány Syná tvvego hoynie Krvvia oblane, y ſproſne grzechovv moich ſány we Krvvi iego oczyść y omyi. Dług moy wielki ieſt, y nieopłácony, ále niezmierny y nieprzebrány ieſt ná zápłátę ſkarb, ktory nam przygotovvał Syn tvvoy kochány: ktoremu z toba, y z Duchem Svviętym chvvałá niech będźie ná wieki, A.

Do

Do Panny Nayświetßey.

PRzechvvalebna Panno Mátko Boſka, y Anyołovv Páni, nie ieſtem godźien, ktorybym przed obecność twoię ſtánął dla grzechow moich ćięſzkośći y wielkośći: pewienem iednák, iſz te vvſzyſtkie zvvyćięża tvvoiá łáſkávvość, z tą vfnośćią y beſpiecznośćią przychodzę do ćiebie, o Mátko miłośći, y proſzę ćię przez boleść onę, ktora zrániłá Duſzę tvvoię, kiedy Syn tvvoy dla zbávvięnia náſzego ná Krzyżu wiśiał, y przez rádość, ktoraś z chvvały Zmartvvychwſtánia miáłá: nie odrzucay prożby moiey w tey oſtátniey potrzebie. Vznawam żem zgrzeſzył niezliczonemi wyſtępkámi moiemi, áleś ty ieſt obroná grzeſznych: iam ieſt pełen nędzy y ſproſnośći, áleś ty Mátká miłośierdźia: we mnie wyſtępek y grzech mięſzkáią, w tobie cnoty wſzytkie panuią. O Mátko nayśvviętſza, niech wymowi przed Synem

nem tvvoim śvviątoblivvość tvvoiá moie nieprávvośći, tvvoiá czyſtość moie ſproſnośći: tvvoiá miłość niechay obroni wielkość grzechovv moich.

W tey godźinie śmierći rátuy mnie Mátko łáſki y dobroći: broń mnie od chćivvośći, od náiázdovv Szátáńſkich, Svviátá y Ciáłá, y zvvyćięſtvvo nád nieprzyiaćiołámi wyproś mi, ábym zá rátunkiem tvvoim koronę Chvvały wieczney otrrzymał. Przybadż mi Svvięta Bogá-Rodźićielko, obroć ná mnię łáſkávve Oczy, okaſz mi ſię teraz być Mátką, y ſpravv, áby po opłákániu pádołu wygnánia tego, ſtałem ſię godnym widźieć Iezvsa, owoc żyvvotá tvvego Błogosłáwionego, w Oyczyżnie Vbłogosłáwionych, gdźie ty kroluieſz wywyżſzona nád wſzyſtkie Chory Anyelſkie. Amen.

Laudum Congregationis.

Liber hic dictus Speculum siue Doctrina & Informatio Confraternitatis Sacerdotalis compositus, & in Congregatione nostra Presbyterorum omnium, ex quatuor Decanatibus, scilicet Pilznensi, Ropczycēsi, Strzeżoviensi & Mielecēsi, in Officialatu Pilznensi consisteñ: pro die 28. Mensis Maij. quæ inciderat in Feriam quintam infra Octauas Pentecostes, conuocatorum lectus, mirum in modum omnibus nobis placuit, vt potè qui nihil aliud, nisi solam pietatem & amorem. erga Viuos & Defunctos Confratres contineat, vt Prelũ possit adire lucemq; aspicere, *Illustrissimo* & *Reuerendissimo* Domino Loci Ordinario, supplicandum esse decernimus. Pilznæ *in Congregatione Generali Presbyterorum*. 28. Maij. 1676.

Pięć Dusz zostáie w Czyscu, ktore osobliwie mamy rátowáć.

P*ierwsza*, Ktora iest bárdźiey opuszczona nie máiąc ktoby ią rátował, ábo ná nię wspomniał. *Druga*. Ktora iest bliższa wyniść z Czyscá, y ieśli ią rátowáć będźiemy prętko wnidźie do Niebá. *Trzećia*. Ktora większe zásłużyłá karánia y więcey powinná, Boskiey spráwiedliwośći. *Czwarta*. Ktora ma większe zasługi, á zátym większa w Niebie otrzyma chwałe. *Piąta*. Ktora zostáiąc w ćiele ludzkim nabożnieysza byłá zá Dusze w Czyscu ćierpiące.

KSIĘGARNIA
ANTYKWARIAT
DOM KSIĄŻKI DOM
5000,-
E 531084